

‘De lucht geklaard’ bij bestuurlijke conferentie

Met de titel ‘De Lucht Geklaard’ vond op donderdagmiddag 2 december een bestuurlijke conferentie plaats in het kader van het Regionaal Meetnet. De Stuurgroep was samen met de dagvoorzitter fysiek bij elkaar op de High Tech Campus, waar de rest van de circa 90 deelnemers de conferentie online volgde.

Gezondste regio

Dagvoorzitter Tom Vaessen opende de conferentie met de uitnodiging naar de tafelgasten en de online deelnemers om met elkaar het gesprek over het Regionaal Meetnet aan te gaan. En elkaar duidelijkheid te geven hoe we samen stappen kunnen zetten op weg naar een betere luchtkwaliteit en gezondere leefomgeving voor ons allemaal. Inzichten en de betrokkenheid van zowel inwoners, overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven zijn van belang om schone lucht mogelijk te maken, aldus Tom; ‘Misschien wordt de Brainportregio niet alleen de slimste maar misschien ook wel de gezondste regio.’

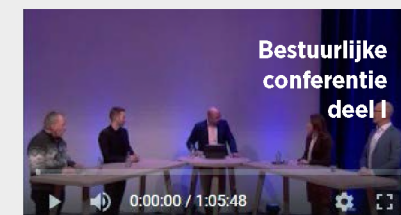
Brede samenwerking

Tom startte het tafelgesprek met wethouders Rik Thijs en Eric Beex, gedeputeerde Anne-Marie Spierings en Jean-Paul Close van het burgerinitiatief AiREAS. Anne-Marie Spierings roemde daarbij de breedte van de samenwerking van het meetnet. ‘Die breedte zit hem op twee fronten. Ten eerste in de samenwerking. We werken samen met gemeenten en provincie maar ook echt met burgers, met het burgerinitiatief AiREAS. Dat daagt ons uit om op een heel andere manier naar zaken te gaan kijken. En we werken samen met de kant van de wetenschap, de kennisinstellingen waardoor we ontzettend veel van elkaar kunnen leren. En ook het meetnet zelf is breed natuurlijk, met heel veel meetpunten. We zitten in een regio waar je veel dilemma’s hebt met de luchtkwaliteit die uit meerdere bronnen komen. Die diversiteit aan bronnen kunnen we met het meetnet goed onderzoeken en hopelijk veel van leren. En vervolgens komt het natuurlijk aan op maatregelen nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren.’

Terugkijken

Het plenaire gedeelte van de conferentie is terug te kijken in twee delen:

Het tafelgesprek met (v.l.n.r.) Jean-Paul Close (AiREAS), Rik Thijs (wethouder gemeente Eindhoven), Tom Vaessen (dagvoorzitter), Anne-marie Spierings (gedeputeerde Provincie Noord-Brabant) en Eric Beex (AB-lid ODZOB).

‘De lucht geklaard’ bij bestuurlijke conferentie

Studenten als sidekicks

Twee communicatiestudenten, Hannah en Willeke, werden tijdens de conferentie regelmatig digitaal ingevlogen als ‘sidekicks’. Zo vertelde Willeke dat ze nieuwsgierig is naar hoe er een diepere connectie tussen burger en bedrijfsleven kan worden gecreëerd en Hannah was benieuwd hoe jongeren betrokken kunnen worden bij het meetnet.

Naast de sidekicks werden ook korte filmpjes van de consortiumpartners getoond aan de deelnemers om de unieke samenwerking en het belang van het meetnet te laten zien.

Wethouder Rik Thijs ging verder in het tafelgesprek over het woord ‘handelingsperspectief’ dat uit de Mentimeter als belangrijkste doel naar voren kwam: ‘Vaak als we het over vraagstukken als luchtkwaliteit hebben dan is het ‘meten is weten’ en weten is actie ondernemen. Als het eenmaal op tafel ligt waar de problemen zitten dan betekent het ook dat we daar, soms lastige, bestuurlijke keuzes over moeten maken.’

Samen begint met jezelf

Studente en sidekick Willeke vraagt zich ook af of ze ook op locatie in gesprek gaan over dit onderwerp. Waar Jean-Paul Close (AIREAS) op aangaf dat hij heeft ervaren in het AIREAS-verhaal dat het één op één contact heel erg belangrijk is. ‘Als je praat over ‘samen’ dan begint dat eerst bij jezelf, wat kan ik er zelf

mee en hoe ga ik ermee om. En daarna zoek je de samenwerking op met hoe kan ik dat wat ik wil versterken door samen te werken.’

Tijdens het tafelgesprek vraagt Tom aan Eric Beex waar hij trots op is bij het meetnet. Eric is vooral trots op de samenwerking: ‘Ik vertegenwoordig toch een twintigtal gemeenten namens omgevingsdienst en nagenoeg allemaal zijn ze aangehaakt, iedere gemeente vanuit zijn/haar eigen problematiek. Ik ben trots dat iedereen meedoet, ook de eigen burgers!’

Gemeente Deurne zet stap naar voren

Tijdens de conferentie werd er live overgeschakeld naar de gemeente Deurne waar ‘razende SLA-reporter’ Henri van der Velden op bezoek was. Deurne is toegetreden tot het Schone Lucht Akkoord (SLA), wethouder Biemans: ‘Wat wij belangrijk vinden is dat wij als kleine gemeente mee kunnen werken aan het verschil maken, als wij samen met

elkaar echt stappen willen maken betekent het dat wij zelf ook een stap naar voren moeten zetten. Daarom hebben wij als gemeente Deurne ervoor gekozen om onderdeel te zijn van het regionale meetnet en dus ook het Schone Lucht Akkoord te ondertekenen.’ Henri zal als SLA-reporter langs alle regiogemeenten gaan die hierop volgen om ook het SLA te ondertekenen.

Workshops innovatie, veehouderij en burgerparticipatie

Na een korte pauze werden drie workshops gestart via breakout rooms: innovatie, veehouderij en burgerparticipatie. Interessante informatie kon zo met elkaar gedeeld worden met de nodige interactie. Ook van de chat werd deze middag goed gebruik gemaakt. De eerste stappen van inzicht en betrokkenheid zijn gezet tijdens deze geslaagde conferentie. Rik Thijs gaf bij het eindgesprek aan dat het vervolg vooral over de uitvoering moet gaan. ‘Ik hoop dat wij het komende half jaar kunnen werken aan een uitvoeringsagenda met verschillende projecten, en ik hoop dat we met die projecten anderen kunnen bewegen, bijvoorbeeld het Rijk met het Schone Lucht Akkoord, dat we ook daar financieringsaanvragen kunnen doen om die projecten ook te laten slagen.’

Graag tot ziens bij het vervolg in voorjaar 2022!

Inspirerende filmpjes

van de consortiumpartners, deze zijn ook te bekijken op [Aireas.com](https://www.aires.com).

AIREAS

ODZOB

Gemeente Eindhoven

RIVM

Provincie Noord-Brabant

IRAS

GGD

TNO

Stikstofdioxide nu ook als meetwaarde te bekijken

De actuele meetgegevens van fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}) en sinds kort ook stikstofdioxide (NO₂) uit het Regionaal Meetnet worden getoond op het [Samen Meten Dataportaal](#) van het RIVM. De meetwaarden zijn te vinden onder de code 'ILM'. Het Regionaal Meetnet meet echter ook PM₁ (fijnstof kleiner dan 1 micrometer) en ultrafijnstof (fijnstof kleiner dan 0,1 micrometer, uitgedrukt in aantallen deeltjes per cm³).

Waarom staan deze gegevens niet op het Samen Meten Dataportaal? Op het portaal staan alleen metingen van luchtvervuilende stoffen die ook in het officiële landelijke [luchtmeetnet](#) worden gemeten. Dat geeft de mogelijkheid om een vergelijking te maken tussen de data van een sensor en de officiële meetgegevens van dichtstbijzijnde stations. Iemand die zelf meet kan zo zien of de eigen sensormeting wat orde van grootte betreft lijkt op de officiële metingen. Dat helpt om te beoordelen of het signaal van de sensor geloofwaardig is. Voor PM1 en ultrafijnstof hebben we geen of onvoldoende officiële meetgegevens om de vergelijking te maken. Voor deze stoffen geldt geen Europese meetverplichting. De meetgegevens van PM1 en ultrafijnstof kunnen ingezien worden op <https://ilm2.site.dustmonitoring.nl>.

Actuele status meetnet

Inmiddels zijn de meetboxen in gemeente Deurne en Valkenswaard geplaatst. Dat betekent dat we nu op 44 locaties meetboxen hebben hangen in de regio, waarvan 35 van het vaste Regionaal Meetnet. De NO₂ meetgegevens zijn vanaf november voor alle locaties ontsloten via de verschillende kanalen. De mogelijkheid om daarmee op regionaal niveau NO₂ meetgegevens in te zien is vrijwel uniek in Nederland.

Mobiele meetboxen

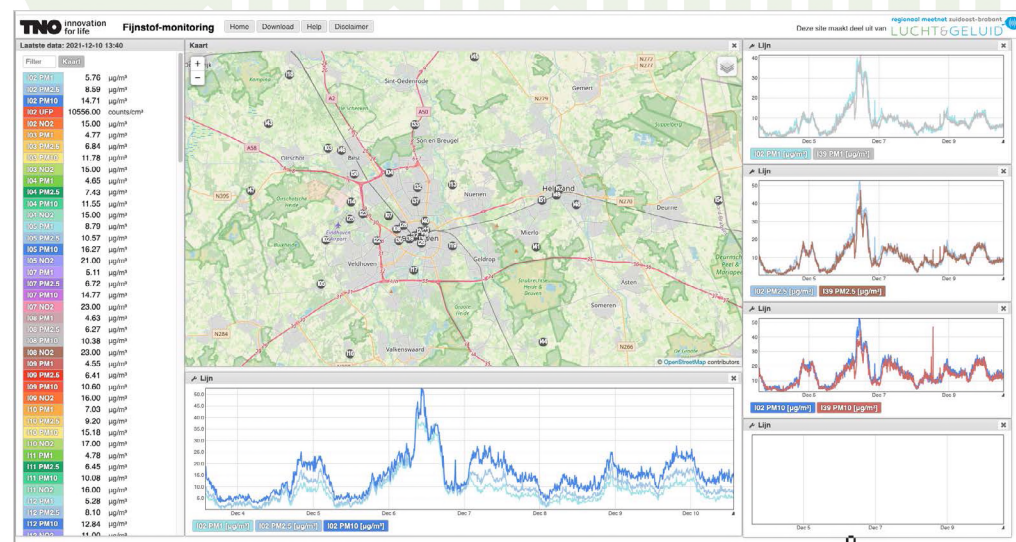
Als u een specifiek lokaal vraagstuk heeft rond (het meten van) luchtkwaliteit in uw gemeente, stel die vraag dan via meetnet@odzob.nl. We denken graag met u mee en kunnen u helpen bij het vinden van relevante en al beschikbare informatie en inzichten. Mocht een meting wenselijk zijn, dan kunt u een verzoek doen voor inzet van een mobiele meetcampagne vanuit het Regionaal Meetnet. Daarvoor zijn een (beperkt) aantal meetboxen beschikbaar voor deelnemende gemeenten. Het consortium zal hierop de haalbaarheid van de meetvraag beoordelen en de eventuele uitvoering hiervan uitwerken.

De meetgegevens op <https://ilm2.site.dustmonitoring.nl/>

De gemeente Nuenen wil in 2022 graag gebruik maken van mobiele boxen van het Regionaal Meetnet. Deze boxen worden ingezet om luchtkwaliteit en lokale verkeerslast te onderzoeken. Deze metingen zullen minimaal een half jaar duren. De precieze details worden momenteel uitgewerkt.

Meetnet in het nieuws

Studio040 heeft onlangs een item opgenomen over 'Lucht meten 2.0: Help, er komt een wolk fijnstof aan!'. Hans Verhoeven van gemeente Eindhoven en Arjan Plomp van TNO geven in een kort filmpje een toelichting op de 25 meetboxen die in Eindhoven hangen om iedere tien minuten de luchtkwaliteit te meten. Dit nieuwsitem is te bekijken op de website <https://studio040.nl/nieuws/artikel/lucht>

Wethouder Marinus Biemans, gemeente Deurne, aan het woord over het Regionaal Meetnet en het Schone Lucht Akkoord

‘Gezamenlijk kunnen we grotere stappen zetten voor een gezondere leefomgeving’

Waarom doet de gemeente Deurne mee met het Regionaal Meetnet?

Het Raadsprogramma 2018-2022 van Deurne benadrukt dat het verbeteren van het woon- en leefklimaat een belangrijk aandachtspunt is. Luchtkwaliteit valt hier ook onder. Om daadwerkelijk tot verbetering te komen, is het inzicht krijgen in de huidige staat van de luchtkwaliteit een belangrijk onderdeel. Het Regionaal Meetnet geeft hier invulling aan, want meten is weten! Vervolgens kunnen we stapsgewijs de verbetering gaan monitoren.

Op welke wijze speelt het onderwerp luchtkwaliteit in Deurne? Wat ziet u als de grootste uitdaging?

Het onderwerp luchtkwaliteit in Deurne is actueel. Afgezien van het Regionaal Meetnet heeft Deurne onlangs ook het Schone Lucht Akkoord ondertekend. Dit maakt dat Deurne het verbeteren van de luchtkwaliteit voor zijn inwoners en bezoekers als opgave ziet die we gaan oppakken. Wij kunnen dit niet alleen, omdat luchtvervuiling zich niet aan gemeentelijke grenzen houdt! Dit gegeven weerhoudt ons er echter niet van om zelf ook stappen te zetten. We zien een grote uitdaging in het inzichtelijk krijgen van de mogelijkheden waar we als gemeente (en met de regio) invloed op hebben én om daarin vervolgstappen te zetten. Dit vraagt om voldoende concreetheid in het vervolg.

Welke initiatieven van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn in uw gemeente bekend die zich bezighouden met schone lucht? Stimuleert u deze initiatieven?

In Deurne hebben wij enkele veehouders, zoals vanuit Innovatiepark de Vlier, die innovatief bezig zijn met emissiereducerende stal-systemen. Hiermee worden onder andere minder stikstof en ammoniak uitgestoten. Vanuit de gemeente faciliteren wij ontwikkelingen zoals deze. Verder staan we ook open voor nieuwe initiatieven die bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Voor welke problematiek in uw gemeente zou het meetnet kunnen helpen?

Deurne is een gemeente waarbij met name mobiliteit en veehouderij uitdagingen vormen voor het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het meetnet kan bijdragen aan het in kaart brengen van bepaalde vraagstukken met betrekking tot luchtkwaliteit.

Onlangs is er een meetbox geplaatst in Deurne. Heeft u al naar de meetdata gekeken? Wat viel u op?

Dat klopt inderdaad, begin oktober is de meetbox geplaatst. Kijkend naar de meetdata valt op dat de waarden voor stikstofdioxide en fijnstof erg wisselen per dag. Dit kan verschillende redenen hebben. De uiteindelijke (bron) analyses op de metingen zullen volgend jaar plaatsvinden, dan zal er meer duidelijk worden over de gemeten waarden.

Hebt u al ideeën of en zo ja hoe u de meetdata wilt gaan toepassen in uw gemeentelijk beleid?

De meetdata zal een bijdrage leveren aan het monitoren van de luchtkwaliteit. Door deze monitoring kan ook de impact van bepaalde ontwikkelingen op de luchtkwaliteit beter in beeld worden gebracht. Daarnaast draagt het Regionaal Meetnet bij aan de monitoringsverplichting in het kader van de Omgevingswet die in juli 2022 inwerking treedt.

Welke suggesties wilt u meegeven aan de consortiumpartners van het meetnet?

Zoals gezegd is de rol van een individuele gemeente, met betrekking tot het verbeteren van de luchtkwaliteit, vrij beperkt. De samenwerking hierin met andere (buur)gemeenten en de regio is daarom van belang. Gezamenlijk kunnen we vraagstukken en knelpunten nog beter oppakken en grotere stappen zetten voor een gezondere leefomgeving voor onze inwoners en bezoekers.

Ooit krijgen we de vraag in hoeverre je als afzonderlijke gemeente daadwerkelijk een bijdrage levert aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Wij doen dit door onze deelname, als gemeente, aan het Regionaal Meetnet en het Schone Lucht Akkoord. Hopelijk sluiten anderen daarbij aan. Gezamenlijk kunnen we uiteindelijk het tij keren en de luchtkwaliteit verbeteren. Een goed meetnet is daarvoor randvoorwaardelijk.

De geplaatste meetbox in Deurne

Schone Lucht in Best

'De komende tijd Schone Lucht prominent onder de aandacht brengen'

Schone Lucht is van levensbelang! Dat vond ook een aantal leden van Best Duurzaam.

'Best Duurzaam is de duurzaamheidsvereniging in Best', legt voorzitter Jan Willem Slijper uit. 'We hebben zo'n 450 leden en ongeveer 50 actieve vrijwilligers. Ons doel is om Best duurzamer te maken in de breedste zin des woords. We geven duurzaamheidsadviezen, zijn bezig met lokaal duurzaam voedsel, werken samen met het onderwijs, gemeente en de woningbouwvereniging. We zijn de afgelopen jaren verbreed van een energieopwekking-coöperatie naar een brede duurzaamheidsvereniging. En daar hoort dus ook Schone Lucht bij.'

'Om zicht te krijgen op de luchtkwaliteit in Best wilden we deze eerst meten,' meldt Harry Jannink. 'Toevallig kende ik iemand uit de omgeving van Arnhem. Die waren daar al mee bezig.'

Een werkgroepje werd gevormd en een bezoek aan Arnhem gebracht. Samen met de gemeente is daarna een plan gemaakt om zo'n vijftig fijnstofmeters in Best te plaatsen. 'In Arnhem hebben ze de onderdelen aangeschaft en samen onder begeleiding de fijnstofmeters in elkaar gezet. Daar hebben we niet voor gekozen,' vertelt Peter van Heerebeek de

'technische' man van het project, 'We hebben ze zelf in elkaar gezet. Dat kwam de betrouwbaarheid van de fijnstofmeters zonder meer ten goede.'

'Inwoners konden, omdat de gemeente, subsidie gaf, de fijnstofmeter voor € 25 aanschaffen', aldus Reinier ten Kate. 'Eind 2020 en begin 2021 hebben we de fijnstofmeters uitgeleverd. Dat was in de coronatijd wel een beetje lastig. We hebben op afspraak uitgeleverd en indien gewenst de fijnstofmeters aan huis bezorgd.'

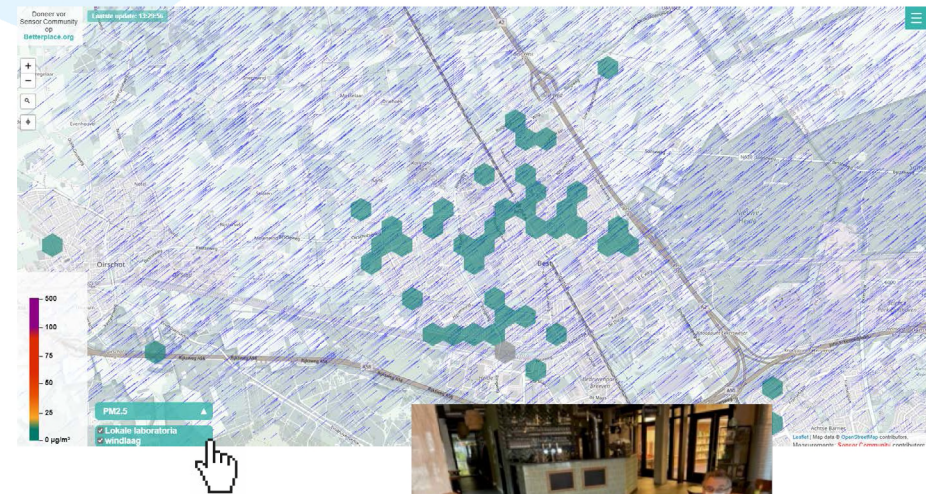
In 2015 is aan de universiteit van Stuttgart het Luftdaten-project opgestart om in de stad zo goedkoop mogelijk op veel plaatsen, waar de lucht vervuild was, fijnstofmeters op te hangen. Die sturen elke paar minuten hun meetgegevens naar een centrale server. Op die manier kan een dynamisch beeld gevormd worden van de lokale luchtkwaliteit. Dit initiatief is uitgegroeid tot een wereldwijd project. De fijnstofmeters in Best zijn hierop aangesloten en de meetgegevens van de vijftig fijnstofmeters worden centraal opgeslagen. Die kunnen dan gebruikt worden voor analyses.

'Dat is de volgende stap in ons traject. We hebben samen met AiREAS en de gemeente een opdrachtformulering voor verdere analyses gemaakt. We hopen dat we een

aantal studenten hiervoor kunnen strikken', betoogt Peter. 'Ook willen we kijken of onze relatief eenvoudige, onnauwkeurige fijnstofmeters, kunnen aansluiten op en vergelijken met de professionelere fijnstofmeter-netwerken, zoals het Regionaal Meetnet Zuidoost-Brabant en het RIVM-netwerk.'

'De eerste fase van ons project is met het installeren van de fijnstofmeters afgerond,' verklaart Harry Jannink. 'De komende tijd willen we Schone Lucht prominenter onder

de aandacht brengen van de lokale politiek, nadrukkelijker de samenwerking zoeken met andere regionale ontwikkelingen en samen met de gemeente Best, die het Schone Lucht Akkoord heeft ondertekend, kijken hoe we inwoners nog meer en beter kunnen betrekken. Dat naast het al genoemde beter analyseren van de data. Er is dus nog genoeg te doen.' Wil je weten waar de fijnstofmeters in Best staan en welke waarden ze meten, kijk dan op [Map Sensor.Community](https://www.sensorcommunity.nl).

AiREAS start experiment vanuit burgerparticipatie

Bewoners van het flatgebouw 'Grijze Generaal' in Woensel (gemeente Eindhoven) klagen over de hoeveelheid stof in huis en op de vensterbanken. Zij verwijten de aanleg van de busbaan en bijbehorende verandering van verkeersdynamiek. Ook het weghalen van de grote, mooie kastanjabomen wordt gezien als een mogelijke oorzaak.

"Vóór die aanpassingen hadden we nooit last van zoveel stof" stellen flatbewoners. Sinds de aanpassingen aan de wegen is er ook een verhoging geconstateerd bij de bewoners van ziektepatronen die aan luchtvervuiling gerelateerd worden. Reden genoeg voor AiREAS om vanuit samenwerking aan gezondheid deze signalen serieus te nemen. Met eenvoudige sensoren van het Samen Meten en Sensor Community netwerk gaat AiREAS een eerste proefopstelling doen op verschillende verdiepingen van het gebouw. Dat is uniek in Eindhoven.

Zo gaan ze kijken of er inderdaad een link gelegd kan worden met het verkeer. Als dit vermoeden wordt bevestigd dan kan worden afgestemd of met het regionale meetnetwerk en de betreffende deskundigen verder kan worden gekeken naar de situatie en eventuele maatregelen.

De proefopstelling van sensoren op een verdieping van de 'Grijze Generaal'

Wat is AiREAS?

AiREAS staat letterlijk voor AIR (lucht) en AREAS (gebieden). Het is een burgerinitiatief dat als werkwijze heeft om samenwerking te bevorderen voor onze gezondheid en een gezonde leefomgeving. Het is onderdeel van de Stad van Morgen visie waarin 'de mens en onze duurzame vooruitgang' centraal staat; sustainocratie genoemd. Binnen AiREAS worden alle initiatieven samengebracht om zo effectief mogelijk samen aan onze gezondheid en gezonde lucht te kunnen werken.

AiREAS stelt gemakshalve 'wat je zelf kunt doen aan gezondheid en gezonde lucht, dat doe je zelf. Wat complex is, dat doen we samen'. Elk project dat zo spontaan tot stand komt op initiatief van een betrokken persoon of instelling ontwikkelt een eigen samenstelling van deelnemers. Partners zijn verschillende overheden, GGD, TNO, RIVM, technologische bedrijven, medici, wetenschappers, educatieve instellingen, actieve burgers, innovatieve bedrijven, nieuwe ondernemers, enz. Iedereen kan deelnemen aan de processen van AiREAS door antwoord te geven op de vraag: wat kan ik inbrengen dat bijdraagt aan de ontwikkeling van onze gezondheid en een gezonde leefomgeving?

Diverse bijdragen aan een gezonde leefomgeving vind je ter inspiratie in [deze filmpjes](#) (gemaakt door AiREAS).

Meer informatie is te vinden op www.aireas.com of stuur een e-mail naar Jean-Paul Close via jpclose@aireas.com